

Tanítási tervezet

Alapadatok

Az óra időpontja: 2015. december 11. 1. óra (8.15-9.00)

Az iskola megnevezése: Felcsúti Letenyey Lajos Gimnázium, Szakközép- és Szakiskola

Osztály: 9. c

Tanít: Balázs Árpád

Témakör: A Föld, mint kőzetbolygó szerkezete és folyamatai

A tanóra címe: Felszínformálás a külső és belső erők kölcsönhatásában

Az óra típusa, munkaformája

Tanóra típusa: Rendszerező óra

Jellemző munkaforma: Egyéni és csoportmunka

Tantervi követelmények

1. A tanítási óra oktatási célja:

- A Föld, mint kőzetbolygó témakörével kapcsolatos már megtanult fogalmak alkalmazása.
- A geológiai és földrajzi erők kölcsönhatásának összekapcsolása és folyamataik értelmezése feladat segítségével.
- Földünk felszíni és szerkezeti formáinak kapcsolata, a geológiai és földrajzi erők hatása azok kialakulására.
- A már megtanult ismeretek mellé, új ismeretek adása vagy azok új szempontú megközelítése.
- Megtanult ismereteik csoportosítása, felsorolása konkrét feladatokon keresztül.

2. A tanítási óra nevelési célja:

- A kommunikációs képességek fejlesztése a csoportokon belüli munka során, illetve a feladatok ellenőrzésekor az osztály előtti kommunikáció fejlesztése (szakszerű fogalmazás, érthetőség, rendszerezettség).
- Közösségi nevelés a csoportmunka által, felelősség vállalása és együttműködés. Egymásra figyelő, fegyelmezett munkavégzés.
- A csoportmunka során való egymásrautaltság megtapasztalása, fejlesztése.
- Az írott, a szóbeli és a képi információk feldolgozásának, megértésének segítése és az ezzel kapcsolatos képességek fejlesztése, tanári prezentáció használatával.

3. A tanítási óra képzési célja:

- Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése a tanulói atlasz és a táblánál kivetített térkép használatával.
- A rendszerezés képességének és módszerének alkalmazása a tanulói jegyzetelés és a feladatok által.
- Csoportosítás képességének fejlesztése különböző szempontok szerinti.

- Képi források értelmezése és általuk szemléltetett jelenségek azonosítása.

4. Oktatási követelmények:

- Megerősítendő fogalmak:
  - **Általános fogalmak** geológiai (belső) erő, földrajzi (külső) erő, lepusztulás, szállítás, felhalmozás, aprózódás, mállás, szerkezeti és felszínformák, ősföld, fedett ősmasszívum, fedetlen ősmasszívum, röghegység, gyűrthegység, lánchegység, középhegység, magashegység, síkság, mélyföld, alföld, fennsík.
  - **Egyedi fogalmak:** Kaledóniai-hegységrendszer, Variszkuszi-hegységrendszer, Eurázsiai-hegységrendszer, Pacifikus-hegységrendszer, Balti-, Kanada-, Angara-, Kínai-, Dekkán-, Arab-, Brazíliai-, Guyanai-, Afrikai-, Ausztráliai-, Antarktisz-ősföld, Ardennek, Német-középhegység, Lengyel-középhegység, Rodope, Atlasz, Pireneusok, Alpok, Appenninek, Kárpátok, Dinári-hegység, Pamír, Tien-san, Himalája, Kordillerák, Andok, Pó-síkság, Mississippi-alföld, Nyugat-szibériai-alföld, Kínai-alföld, Kaszpi-mélyföld, Közép-szibériai-fennsík, Brazil-felföld.
- Kiemelt tevékenységek:
  - térképi ábrázolás és alkalmazás különböző környezetben (tanulói atlasz, projektorral kivetített térkép)
  - fogalmak felismerése, azonosítása
  - csoportosítás
  - képi forrás felismerése, értelmezése

Szemléltető eszközök

- Tanulói feladatok segédanyaga (szövegek és képek)
- Táblai rögzítés segédanyaga (szövegek és képek)
- PowerPoint diaszorozat vetítése projektor segítségével
- Tanulói atlasz és a projektor segítségével kivetített térképek

Az óra részletes terve

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Eszköz
3'	1. Az óra bevezetése			
0,5'	Jelentés, adminisztrálás			
2,5'	Igei gondolat			
5'	2. Az óra felvezetése, ismétlés			
1'	<p>A tanítási óra tevének, céljainak ismertetése. A tanítási óra helye, jelentősége a témakörben. Felvezetés.</p> <p>- A tanítási óra válaszfal szerepének kiemelése: <i>A világegyetem felől induló természetföldrajzi ismeretszerzés és a Föld belsejében való tájékozódás után a mai órától a Föld felszínén és azon kívül ható jelenségek megismerése következik. Ezen a tanítási órán pedig Földünk belsejében és külsején ható erők kölcsönhatásainak megismerése történik.</i></p>	Motiválás	Tanári közlés	
	<p>Ismétlő feladat a korábbi tananyagokhoz (földtörténet) kapcsolódóan.</p> <p><i>A tanulók párokba rendeződnek és minden csoportnak egy állítás jut. Ezeket közösen megbeszélik, majd az ellenőrzés során egymás után kijön a párok egyike és a táblánál lévő kartonlapoknál a megfelelő helyre illeszti a saját állítását.</i></p> <p><i>(Az állítások száma a csoport létszámához igazodik.)</i></p> <p><u>A 9 állítás a következő:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Eurázsiai- és a Pacifikus- 	Előzetes ismeretek felidézése	Ismétlés	Melléklet I. Gyurmaragasztó, a 9 kilenc állítás külön lapokon,

4'	<p>hegységrendszer gyűrődése megkezdődik.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pangea feldarabolódásának kezdete • Kaledóniai-hegységrendszer kialakulásának kezdete • Kontinensek és óceánok elhelyezkedésének mai képe • Amerikai földhíd összekapcsolja Észak- és Dél-Amerikát • Ösmasszívumok keletkezése • Pangea létrejött • Atlanti-óceán északi medencéjének kinyílása • A Variszkuszi-hegységrendszer kialakulásának befejeződése <p>Ellenőrzés a táblánál</p>			kartonlapok a falra ragasztva,
36'	3. Az óra anyagának elsajátítása			
10'	<p>a. A geológiai és földrajzi erők csoportosítása.</p> <p>A tanár feleleveníti a legfontosabbakat a témához kapcsolódóan.</p> <p>A tanulók 4 fős csoportokba rendeződnek tanári irányítással. <i>Az óra elején a tanár mindenkinek színes lapokat oszt (4 féle szín a négy csoportnak megfelelően). Ennél a feladatnál ezeknek megfelelően rendeződnek a tanulók.</i></p> <p>4'</p> <p><i>A csoport beosztásban a tanár az előző órák tapasztalatai alapján differenciál. Cél, hogy olyan tanulók kerüljenek egy csoportba ebben a feladatban, akik ritkábban dolgoznak együtt az órák során. A beosztásnál arra is érdemes figyelni, hogy lehetőleg különböző képességű diákok kerüljenek egy csoportba.</i></p> <p>6'</p> <p><i>A tanár által kiosztott erők, amelyeket csoportosítani kell (3 elemet képek helyettesítenek, amelyet értelmezni kell a diákoknak és kitalálni milyen erőről van szó):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • gravitáció szerepe, mint lejtős tömegmozgás 	Ismétlés	Tanári közlés	Színes lapok (4*4 db)
		Alkalmazó rögzítés	Csoportmunka	Melléklet II., III. Kiosztandó cetlik és képek (4*11 db)

	<ul style="list-style-type: none"> • hegységek kiemelkedése • árkok, medencék besüllyedése • vulkánosság (kép egy vulkánról) • földrengés • időjárási elemek • jég (kép egy gleccserről) • felszíni vizek • emberi tevékenység (kép egy rizsteraszról) • növények gyökérzete • állatok járatai <p><i>Tanári irányítással a táblánál ellenőrizzük a feladatot. A tanár felszólít egymás után egy-egy diákot, akik az asztalnál lévő kupacból elvesznek egy „erőt” és a táblánál a megfelelő csoport neve mellé helyezik.</i></p> <p>A belső és külső erők harcának értékelése, rögzítés a füzetbe.</p>	Rögzítés	Egyéni bemutatás Tanári közlés	A 11 „erő” papíron a tanári asztalon (ezek kerülnek a táblára).
4'	<p>b. A földrajzi (külső erők) munkája.</p> <p>Az aprózódás és mállás legfontosabb jellemzőinek, feltételeinek ismételése.</p> <p>A földrajzi (külső) erők munkájának folyamata. Lopusztulás-Szállítás-Felhalmozás hármasa.</p> <p><i>Hf.: Tanulói modellezés kidolgozása a földrajzi (külső) erők folyamatának szemléltetésére.</i></p>	Ismétlés	Tanári magyarázat Irányított tanári kérdések Házi feladat kijelölése	
20'	<p>c. A szárazföldek szerkezeti és felszíni formái.</p> <p>A szerkezeti és felszíni forma fogalmának tisztázása.</p> <p>A szerkezeti és felszíni formák csoportjai és azok összekapcsolása:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ösföldek 2. röghegységek 3. gyűrthegységek 4. síkságok 		Tanári magyarázat	PowerPoint vetítés, Projektor,

	<p>A tanári magyarázat legfontosabb szempontja, hogy a tanulói rögzítést segítse és közben összekapcsolja a szerkezeti és felszíni formák rendszerét.</p> <p>Az ősföldek, röghegységek és gyűrthegységek esetén a rögzítés és egyben a jellemzés 4 szempont alapján történik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - keletkezési idő (földtörténet) - alkotó kőzetek - jellemző felszínforma - szerkezeti változások <p>Az egyes témakörökkel kapcsolatban a tanári magyarázatot tanulói kép- és ábraelemzés követi, amelynek célja, hogy a rögzítés ezen folyamata a tanulók elemzéséhez kapcsolódjon. A kivetített képek segítségével a tanulók önállóan elemeznek.</p>	Alkalmazó rögzítés	Tanári magyarázat	
		Rendszerezés	Irányított tanári kérdések és tanulói képelemzés	
1'	A tanítási óra tartalmának összefoglalása.	Tanári közlés		
1'	Értékelések, Házi feladat kijelölése	Értékelés, Feladat kijelölés	Tanári közlés	

Mellékletek

- Felszínformálás a geológiai és földrajzi erők kölcsönhatásában PowerPoint prezentáció.
- Mellékletek nevű Word dokumentum.